

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2014

Sisältö:

1. Tiivistelmä ja yhteistyötahot
2. Yleistä
3. Toimitilat, talous, tiedotus
4. Henkilöstö
5. Tutkimustoiminta
6. Tietopalvelu
7. Pohjanmaan aluekeskus

1. TIIVISTELMÄ JA YHTEISTYÖTAHOT

Instituutin strategia hyväksyttiin Siirtolaisuusinstituutin valtuuston kokouksessa syksyllä 2012. Visiön mukaan *Siirtolaisuusinstituutti on viiden vuoden kuluttua maamme johtava toimija muuttoliikkeiden ja etnisyyden tutkimuksen, dokumentoinnin ja tietopalvelun alalla. Instituutti on tunnustettu sekä haluttu koti- ja ulkomainen yhteistyökumppani ja resurssikeskus.*

Instituutin arvojen mukaisesti toimintamme on eettisesti korkealuokkaista ja läpinäkyvää. Instituutin toiminnalle on myös tunnusomaista avoimuus, kansainvälisyys, sitoutuneisuus ja yhteistyövalmius. Suomesta on tullut maahanmuuttomaa, ja instituutin strategia huomioi enenevässä määrin tulo- ja kotoutumiseen liittyvät kysymykset.

Tutkimustoimintaa kehitetään *ns. kärkihankkeiden avulla. Kärkihankkeet liittyvät maahanmuuttoon ja kotoutumiseen, siirtolaisuuden verkostoihin ja ulkosuomalaisuuteen sekä ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin teemoihin.*

Vuodelle 2013 saatu tukipäätös merkitsi 1 %:n korotusta. Inflaatio huomioiden myöntö merkitsi tuen reaalista vähenemistä. Tähän liittyen aloitettiin talouden sopeuttamistoimenpiteiden käynnistäminen. Syyskuuhun 2013 mennessä seuraavat toimet on toteutettu:

- Taloushallintoa on siirretty pois tilitoimistolta instituutissa toteutettavaksi (jatkuen asteittain v. 2014)
- Siirtolaisuustutkija on siirtynyt projektitutkijaksi 17.6.2013 alkaen
- Osa henkilökunnasta on luopunut lomarahosta
- Sukututkija siirtyy osa-aikaeläkkeelle 1.10.2013 alkaen
- Taksoitusta ja hintoja on korotettu (sukututkimuspalvelut, julkaisut)
- Muita kulutusmenoja on supistettu (sisäinen koulutus, matkat, julkaisujen ostot...)
- Markkinointia, myyntiponnistuksia ja tulo- ja kotoutumisen vahvistamista apurahoja hakemalla on lisätty

Talouden sopeuttamismenot aloitettiin käytännössä jo vuonna 2012, kun instituutti luopui omasta ATK-palvelimesta, ja palvelut tältä osin siirtyivät yliopiston alaisuuteen (säästö 10 000 €). Myös tutkimusrahaston varoja on soveltavin osin kanavoitu instituutin oman toiminnan ylläpitoon.

Strategian mukaisesti tietopalvelun ja tutkimustoiminnan kehittäminen kulkevat kehitystyön kärjessä. Keskeisenä tutkimuksellisena strategisena tavoitteena vuodelle 2014 on, että instituuttiin perustetaan siirtolaisuuteen liittyvän erikoistutkijan toimi. Erikoistutkijan tehtävät liittyvät kotoutumiseen liittyvän tutkimustoiminnan edistämiseen ja suorittamiseen. Siihen liittyen vuodelle 2014 anottavan tuen loppusumma on suunnilleen sama kuin vuodelle 2013.

Tietopalvelun keskeinen kehittämiskohde oli dokumenttien ja mikrofilmien digitoinnin toteuttaminen vuonna 2013 hankitulla digi-skannerilla. Tavoitteena v. 2014 on siirtolaisuuteen liittyvän materiaalin nopeutettu siirto nettiin laajan yleisön käyttöön.

Instituutti ryhtyy ylläpitämään sähköistä Muuttoliike- ja etnisyysverkostoa (ns. MEV-verkosto), jonka puitteissa instituutti kerää ajantasaista tietokantaa muuttoliiketutkimuksesta ja -tutkijoista. Verkoston yhteydessä käynnistetään myös instituutin Fellows-toiminta (verkostotutkijat)

Vuosi 2014 on merkittävä yhteistyöseminaarien ja tapahtumien järjestämisvuosi. Instituutti järjestää yhteistyössä Turun yliopiston historia-oppiaineen ja Michigan Tech –korkeakoulun kanssa *FinnForum* –konferenssin Marquettessa Michiganissa huhtikuussa 2014. Samoin yhteistyössä Åbo Akademin kanssa järjestetään syksyllä 2014 suomenruotsalaisten muuttoä käsittelevä seminaari ”*Den finlandssvenska emigrationen till Sverige genom tiderna*”. Vuoden kruunaa elokuussa pidettävä instituutin pienimuotoinen 40-vuotisjuhlaseminaari, jonne puhujiksi kutsutaan kotimaisia nuoria asiantuntijoita ja tutkijoita.

Yhteistyötahot

Siirtolaisuusinstituutin juuret ja tausta ovat yliopistossa, kun 1960-luvulla Turun yliopistoon perustettiin ns. ”kaukosiirtolaisuuden tutkimusyksikkö”. Siten yhteistyö yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa on luonnollinen osa instituutin toimintaa. Instituutti oli mukana suunnittelutyöryhmässä, joka jätti elokuussa 2013 Turun yliopiston rehtorille suunnitelman Pohjois-Amerikan tutkimukseen ja opetukseen suuntautuvan valtakunnallisen John Morton –keskuksen perustamiseksi.

Instituutti on verkostoitunut myös keskeisten koti- ja ulkomaisten *tutkimusjärjestöjen* kanssa. Näistä mainittakoon Suomen Väestötieteen Yhdistys (johtaja hallituksessa), Euroopan Väestötieteen Yhdistys (EAPS, johtaja nimitysvaliokunnassa), Pohjoismainen muuttoliikeyhteisö (Nordic Migration Research –verkosto, tutkimusjohtaja hallituksessa) sekä Etnisten suhteiden ja kansainvälisen muuttoliikkeen tutkimuksen seura ETMU. Instituutti tekee myös läheistä julkaisuyhteistyötä Väestöliiton ja Suomen Väestötieteen Yhdistyksen kanssa julkaisemalla ”Yearbook of Population Research in Finland” aikakauskirjaa.

Tutkimusyhteistyötä instituutti tekee useiden yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Viimeisimmästä olkoon esimerkkinä Turun ammattikorkeakoulun kanssa kesäkuussa 2013 aloitettu HALATEN-hanke, jossa selvitetään yksintulleiden pakolaislasten elämää ja aikuistumista Varsinais-

Suomessa. Hanke jatkuu vuoden 2015 kesään. Instituutti on mukana kehittämässä Turun yliopiston Monikulttuurisuus-opintokokonaisuutta. Samoin instituutti on mukana Turun yliopiston historian laitoksen monikulttuurisuusverkostossa. Tarkoituksena on järjestää yhteisseminaari toukuussa 2014.

Siirtolaisuusinstituutti on mukana suunnittelemassa Turun yliopiston ja Michigan Technin kanssa FinnForum –konferenssia, joka pidetään huhtikuussa 2014 Marquettea Michiganissa. Forumeissa on ollut keskimäärin 200 osallistujaa eri puolilta maailmaa esitelmöimässä ulkosuomalaisuudesta ja yleensäkin suomalaisesta diasporasta. Åbo Akademin kanssa järjestetään syksyllä suomenruotsalaisten muutttoa Ruotsiin tarkasteleva seminaari.

Kansainvälistä raportointiyhteistyötä tehdään mm. EU-komission kanssa, kun instituutti ylläpitää suomalaista EWSI-tietokantaa (European Website on Integration). Yksin tulleita pakolaislapsia koskeva NordURM-yhteistyö toteutetaan pohjoismaisella tasolla (Nordic Network for Research Cooperation on Unaccompanied Refugee Minors).

Siirtolaisuusinstituutti on toista vuotta jäsenenä *Arkistolaitoksen yksityisarkistoasian neuvottelukunnassa*. Instituutti jatkaa arkistoalaa koskevia yhteydenottoja sellaisiin instituutioihin (yliopistojen laitokset, seurakunnat, muut yhteisöt), joille on kertynyt muuttoliikkeeseen liittyvää arkistomateriaalia. Tällaisia materiaaleja on mm. Turun yliopiston kansatieteen laitoksella (Inkeri-aineisto), Turun yliopiston yleisen historian oppiaineessa (siirtolaishistorian aineisto koskien Amerikkaan suuntautunutta siirtolaisuutta), Suomi-Seuralla ja Tampereen yliopiston Kansanperinteen arkistossa (esimerkiksi Erkki Ala-Könnin kokoelma).

Sukututkimuksen alalla instituutti tekee läheistä yhteistyötä mm. *Suomen Sukututkimusseuran* kanssa.

Näyttelytoiminnassa kohderyhmänä on ns. suuri yleisö. Titanic-näyttely vuonna 2012 ja somaliruokien näyttely vuonna 2013 ovat osoittaneet, että erikoisnäyttelyt kiinnostavat erityisesti peruskoululaisia ja heidän opettajiaan sekä ns. suurta yleisöä. Näille kohderyhmille suunnattua oheismateriaalia tuotetaan jatkossa enenevässä määrin (mm. Turun kirjainseuran pyynnöstä järjestettiin erikoisnäyttely syksyn 2013 messuilla). Tähän liittyen instituutin perusnäyttelyiden uusiminen on aloitettu vuonna 2013 toteuttamalla amerikansiirtolaisuuden näyttely. Loput näyttelyt uusitaan ja päivitetään vuonna 2014. Yhteistyötä näyttelyjen uudistamisen osalta tehdään mm. Hangon kaupungin museon kanssa.

Siirtolaisuusinstituutti täyttää 40 vuotta elokuussa 2014. Tapahtumaa juhlistetaan pienimuotoisella tutkimusseminaarilla, johon on kutsuttu alan nuoria asiantuntijoita ja tutkijoita esitelmöimään valtakunnallisesti merkittävistä aiheista. Osana juhlavuotta järjestetään Englannissa paikallisten partnerien kanssa yhteisnäyttelyitä amerikansuomalaisesta siirtolaisuudesta. Hankkeen voimakkaana taustavaikuttajana ja edistäjänä on ollut Lontoossa sijaitseva Suomen suurlähetystö.

Julkishallinnossa instituutti tekee läheistä yhteistyötä mm. Maahanmuuttoviraston ja ulkoministeriön kanssa. Samoin olemme jäsenenä erilaisissa sisäministeriön työryhmissä, joista tärkein on Syrjinnän seurantaryhmä. Instituutti on jäsenenä useissa aluehallinnon (ELY-keskuksen) työryhmissä. Järjestöalan aktiivista yhteistyötä Siirtolaisuusinstituutti tekee mm. Väestöliiton, Suomi-Seuran ja Suomi-Amerikka Yhdistysten Liiton kanssa.

Vuonna 2014 instituutin toiminta laajenee edelleen. Taloushallintoa profiloimalla (säästöt, myynnin kehittäminen, talouden muut sopeuttamistoimet) pystytään kasvanutta toimintaa ylläpitämään nykyisen henkilöstörakenteen puitteissa. Nykyisellä rahoituksella ei ole mahdollista vastata kaikkiin uusiin, tärkeisiin haasteisiin.

2. YLEISTÄ

Siirtolaisuusinstituuttisäätiö on Turkuun vuonna 1974 perustettu muuttoliikkeiden tutkimus- ja dokumentaatiolaitos. Vuosi 2014 on siis merkittävä instituutille, koska laitos täyttää tuolloin 40 vuotta. Instituutin yhteyteen on vuonna 1994 perustettu aluekeskus, joka kesällä 2011 muutti Peräseinäjoelta Seinäjoen kaupungin keskustan yliopistoalueelle.

Instituutin toimialaan kuuluvat maasta- ja maahanmuutto, maan sisäinen muuttoliike, etnisyys ja monikulttuurisuus. Siirtolaisuusinstituutti on monitieteinen, ja se toimii läheisessä yhteistyössä kotija ulkomaisten korkeakoulujen sekä instituutioiden kanssa.

Instituutti ylläpitää arkistokokoelmaa, siirtolaisrekisteriä ja alan erikoiskirjastoa. Instituutin menestystekijöinä ovat korkeatasoinen tietopalvelu ja tutkimus, osaava ja motivoitunut henkilöstö sekä vahva paikallinen, kotimainen ja kansainvälinen verkostoituminen.

Siirtolaisuusinstituutin toiminta on jatkunut aktiivisena ja nousujohteisena edelleen vuonna 2013. Instituutin toiminnan kärkihankkeina on ollut oman tutkimustoiminnan edistäminen. Vuonna 2013 valmistui useita tärkeitä muuttoliikeraportteja, joista mainittakoon mm. Närpiön kunnan integraatiota koskeva raportti sekä ETNOBAROMETRI 2013. Tietopalveluyksikössä jatketaan kotisivujen uudistamista, digitointihanketta ja siirtolaisuutta kuvaavien näyttelyjen järjestämistä. Nämä työt ovat nyt käynnistyneet hyvin, ja ne saadaan suunnitellusti päätökseen.

Instituutin strateginen yleistavoite:

Siirtolaisuusinstituutin toimintaympäristö on muuttunut ratkaisevasti sitten perustamisvuoden 1974. Vaikka alusta lähtien instituutti on huomioinut toiminnassaan koko muuttoliikkeen kirjon, oli toiminnan pääpaino alkuvuosikymmeninä maastamuutossa ja ulkosuomalaisuudessa, siis Suomesta pois muuttaneiden tarkastelussa. Suomesta on sittemmin tullut maahanmuuttomaa, sillä maahanmuuttajien määrä maassamme on kymmenkertaistunut viimeisten 20 vuoden aikana.

Julkinen hallinto, (so. valtio, maakuntaliitot, kunnat, ELY-keskukset) sekä työmarkkinat tarvitsevat yhä enemmän tietoa muuttoliikkeestä, erityisesti maahanmuutosta. Tässä suhteessa tietopalvelun kehittäminen on erityisen tärkeää. Uuden informaation rooli on tässä suhteessa keskeinen.

Muuttoliikkeen lisääntyessä on alan koordinointi jäänyt vähäiseksi. Tällä hetkellä esimerkiksi tilastotietoja on saatavissa useista paikoista ja lähteistä. Toisaalta tutkimusten tekijöistä tai tutkimusaiheista ei ole koordinoitua rekisteriä. Samoin muuttoliikkeiden arkistomateriaalia on eri paikoissa. Siten instituutin MEV-verkoston luominen on tärkeää. MEV-verkoston liittyvä tietokanta tarjoaa tietoa muuttoliiketutkijoista ja tutkimushankkeista sekä alan julkaisuista. Verkosto linkittyy Migration Fellows –ohjelmaan toimintavuonna.

3. TOIMITILAT, TALOUS, TIEDOTUS

Edustava uusrenessanssin hengessä vuonna 1899 valmistunut kaksikerroksinen **toimitalo** lähellä Turun keskustaa tarjoaa erinomaiset ja toimivat tilat. Talo on logistisesti erinomaisella paikalla. Instituutista onkin vähitellen tullut myös "siirtolaisten" talo. Siihen liittyen tiloissamme kokoontuu säännöllisesti sotalasten yhdistys. Samoin erilaiset ystävyysseurat ja muuttoliikettä sivuavat järjestöt ovat löytäneet instituutin kokoontumispaikakseen.

Siirtolaisuusinstituutin aluekeskus Seinäjoella sijaitsee erinomaisella paikalla muun tiedeyhteisön läheisyydessä. Seinäjoen kaupungin tarjoamat tilat antavat hyvät edellytykset aluekeskuksen toiminnan ylläpitämiselle ja kehittämiselle.

Rakennuksen kolmannessa kerroksessa sijaitsevat tilavat varastotilat eivät valitettavasti vastaa arkistotavaroidemme ja kirjaston aineiston säilytysvaatimuksia. Tältä osin instituuttia kohtaa väistämättä tilanpuute, jota on yritetty ratkaista jo vuodesta 2011 alkaen. Asiasta on konsultoitu Turun kaupungin tilahallinnosta vastaavia. Alakertaan on saatu tarpeellinen lisähuone (entinen saniteetti-tila) vierailevia tutkijoita varten.

Turun kaupungilta on saatu piharakennuksesta lisätilana n. 100 neliön kylmä varastotila, johon voidaan sijoittaa vähemmän arkaa materiaalia välivarastointiin. Kirjastossa ja arkistossa on aloitettu perkaustyö, jonka seurauksena on poistettu vanhentunutta tai instituuttiin kuulumatonta materiaalia. Tämä on suonut tilapäistä helpotusta tilankäyttöön. Pidemmällä aikavälillä arkistomateriaalia voidaan pitää turvallisesti vain sellaisissa tiloissa, joiden kosteus, lämpö ja valoisuus ovat kontrolloitavissa.

Instituutin talous on perustunut ensisijaisesti opetus- ja kulttuuriministeriöltä (OKM) saatuun avustukseen, omatoimiseen varojen hankintaan sekä tuotteiden ja palvelujen myyntiin, mukaan lukien tutkimustoiminnasta instituutille tulevat osuudet (over heads). OKM nosti vuoden 2013 yleisavustuksemme noin 571 000 euroon eli kasvu oli n. 1 %. Nousu ei kata inflaation aiheuttamaa tulonmenetystä. Tärkeää on, että instituutin avustus kasvaa reaalisesti. Vuoden 2014 tukiesityksemme on n. 660 000 €. Kasvun perusteet ovat strategia-asiakirjassamme, jossa esitetään ensivaiheen uudistuksena erikoistutkijan saamista instituuttiin. Tämä takaisi tutkimustoiminnan hallitun kasvun, sekä talon tutkimustoiminnan järkevän ja tarkoituksenmukaisen kehittämisen.

Instituutti on omalta osaltaan voimakkaasti suorittanut talouden supistamis- ja sopeuttamismenoja vuodesta 2012. Tuolloin taloutta sopeutettiin noin 30 000 €n edestä. Vuonna 2013 sopeuttamistoimia on jatkettu: vanhempi tutkija on siirtynyt kesäkuusta 2013 projektirahoituksen piiriin, osa henkilökunnasta on luopunut lomarahostaan ja yksi henkilö on siirtynyt osa-aikaeläkkelle. Mikäli tasokorotusta ei saada, jatketaan talouden sopeuttamistoimia vuonna 2014. Ne merkitsevät vääjäämättä toimintaan rakenteellisia muutoksia.

Markkinointi ja tiedottaminen

Keskeisiä keinoja palvelujen markkinoinnissa ovat olleet joukkosähköpostitukset ja verkkosivusto. Näkyvyyttä ovat lisänneet merkittävästi myös instituutin järjestämät tapahtumat ja osallistuminen erilaisiin ulkopuolisiin tapahtumiin (tieteelliset ym. seminaarit, FinnFest ja FinnForum USA:ssa,

kirjamesut, sukututkimuspäivät). Kiinnostus instituutin toimintaan onkin näkynyt mm. yksittäisten kävijöiden ja ryhmävierailujen huomattavana lisääntymisenä, mikä on osaltaan lisännyt instituutin tunnettuutta myös ”suuren yleisön” keskuudessa.

Markkinointia on tehostettu lähettämällä kerran kuukaudessa joukkosähköpostina uutiskirje verkkopalvelun avulla. Vuonna 2014 palvelun käyttöä tehostetaan entisestään siten, että sähköinen uutisointi suoritetaan räätälöidysti eri kohderyhmille. Perinteistä joukkosähköpostitustakin jatketaan siltä osin kuin se on tarkoituksenmukaista. Verkkosivuston uudistaminen tukee osaltaan tiedottamisen tehostumista.

Taloushallinnon strateginen linjaus:

Kuten aikaisemmin todettiin, Siirtolaisuusinstituutti on omalla talouden sopeuttamistoiminnallaan vastannut talouden paineisiin vuositasolla yli 30 000 €:n edestä. Varsinaisiin rakenteellisiin uudistuksiin ja hallittuun eteenpäin menoon tarvitaan kuitenkin avustuksen selkeä tasokorotus.

4. HENKILÖSTÖ

Hallinnossa on johtajan lisäksi hallintopäällikkö, taloushallinnon assistentti, virastomestari ja informaattikko. Hallinnolle kuuluu talous- ja yleishallinnon lisäksi instituutin julkaisutuotannosta vastaaminen (taitto, painatus ja markkinointi), instituutin sähköisen uutislehden tuottaminen ja verkkosivuston päivittäminen. Samoin Siirtolaisuus-Migration –aikakauslehden tuottaminen on hallinnon tehtävä.

Informaatikon tehtävä täytettiin vuoden 2013 alussa. Informaatikko työskentelee hallinnon alaisessa tietotiimissä (muut jäsenet: hallintopäällikkö, tietopalvelupäällikkö ja tietopalveluassistentti). Tietotiimi hoitaa myös aluekeskukselle ja –keskukselta tulevia toimeksiantoja.

Johtajan apuna on kerran viikossa kokoontuva johtoryhmä, johon kuuluvat johtajan ohella tutkimusjohtaja, hallintopäällikkö ja tietopalvelupäällikkö. Aluepäällikkö osallistuu joka kuukauden ensimmäiseen johtoryhmään. Johtoryhmän sihteerinä toimii hallintopäällikkö. Keskimäärin kerran kuukaudessa pidetään koko henkilökunnan laitospalaveri.

Tietopalveluyksikössä on tietopalvelupäällikön ohella sukututkija ja arkistonhoitaja. Arkistonhoitajan apuna on ollut työllistämistuella (tai vastaavalla ulkopuolisella rahoituksella) digitallentaja. Toimintaa jatketaan vuonna 2014.

Tutkimusyksikössä on tutkimusjohtajan lisäksi vakituinen vanhempi tutkija. Seinäjoen aluekeskuksessa on yksi vakituinen henkilö eli aluepäällikkö. Hänen lisäksi on yhteiskunnan tuella olleita työllistettyjä tai harjoittelijoita. Instituutissa työskentelee samanaikaisesti 1-2 projektitutkijaa, useita ulkopuolisia verkostotutkijoita sekä 4-5 harjoittelijaa tai työelämän koulutettavaa.

Instituutin etenemisen ”salaisuus” on hyvä henki ja toisten tukeminen – ketään ei jätetä yksin. Välillä on hyvä vetää henkeä ja koota voimia. Siihen liittyen koulutus ja yhteiset tilaisuudet antavat voi-

maa ja motiivia arkiseen työhön. Jaksamisesta huolehtiminen ja työssä kehittymisen turvaaminen koulutuksen kautta on olennainen osa instituutin toimintaa.

5. TUTKIMUSTOIMINTA

Tutkimustoiminnassa kiinnitetään huomiota laajemmin tutkimustiedon levittämiseen ja markkinointiin sekä jatkuvaan kansalliseen ja kansainväliseen tutkimukselliseen verkostoitumiseen. Instituutin tehtävänä on paitsi tuottaa itse tutkimustietoa, myös edistää muualla tehtävää tutkimus- ja kehittämistyötä. Tämä näkyy myös julkaisutoiminnassa, joka käsittää muualla tuotettuja käsikirjoituksia, joita instituutti julkaisee mahdollisuuksien mukaan.

Instituutti toteutti vuonna 2013 *Studia Generalia* -luentosarjan yhteistyössä Turun yliopiston sosiaalipolitiikka -oppiaineen kanssa. Luennot keräsivät runsaasti kiinnostuneita osallistujia. Toimintaa jatketaan vuonna 2014.

Vuoden 2014 tutkimustoiminnassa uutena oman tutkimuksen lisäresurssina on erikoistutkijan toimi. Valittavan henkilön ammatillisen osaamisen erikoistumisalue on maahanmuutossa, sillä instituutin tutkimustoiminnassa maahanmuutto on yksi painopisteistä ja tälle kasvavalle alueelle tarvitaan lisäresurssi. Tähän asti maahanmuuttotutkimus on ollut hyvin pitkälle projektiluonteisen rahoituksen varassa. Erikoistutkijan erikoistumisalana on maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyvät teemat.

Vuoden 2013 tutkimustoiminnalle on ollut tunnusomaista maahanmuuttotutkimuksen voimakas näkyminen. FL, tutkija **Heli Sjöblom-Immala** tutki instituutin uutena teemana *maahanmuuttajiin kohdistuvia asenteita ns. asennebarometrin* avulla. Toiminnalle on luotu pohja joka toinen vuosi toistettavalle *etnobarometrien* sarjalle, ja seuraava raportti valmistuu vuonna 2015. Kohderyhmänä ovat suomalaiset korkeakouluopiskelijat. Muita esimerkkejä maahanmuuttotutkimuksesta ovat aluepäällikkö, dosentti **Markku Mattilan** ja vanhempi tutkija **Krister Björklundin** *Tomaatteja, teollisuutta ja monikulttuurisuutta. Närpiön malli maahanmuuttajien kotouttamisessa* -tutkimus. Hankkeen tarkoituksena on ollut saada Närpiön malli leviämään valtakunnallisesti laajemmallekin.

Monikulttuuriset avioliitot sillanrakentajina. Vuoden 2012 seminaariraportti -julkaisun toimittajina olivat tutkimusjohtaja, dosentti **Elli Heikkilä** et al. **Elli Heikkilä** ja johtaja **Ismo Söderling** toimittivat *Yksintulleet pakolaislapset – Unaccompanied refugee minors* -Siirtolaisuus-Migration, Supplement 2013 -julkaisun. Supplement liittyy *NordURM, the Nordic Network for Research Cooperation on Unaccompanied Refugee Minors* -hankkeeseen, jossa instituutti on Suomen partneri. Ph.D. Tiina Lammervon *Bicultural competence in the context of remigration* -tutkimus valmistui. Hankkeen on rahoittanut Koneen Säätiö.

Maan sisäinen muutto on tärkeä muuttotyyppi ja teemasta valmistui *Eteläisen Pohjanmaan muuttovirrat: Seinäjoki ja Vaasa muuttoalueina* -tutkimushanke instituutin Pohjanmaan aluekeskuksessa, tutkijana FM **Joonas Sotaniemi**.

Vuonna 2014 julkaistavat tutkimukset ja raportit sekä päättyvät kehittämishankkeet (vahvennettuna tutkijat, joilla työsuhde instituuttiin)

1. **Elli Heikkilän** ja Daniel Rauhutin, the University West, Trollhättan, Sweden, toimittama *Marriage Migration* -kirja julkaistaan toimintavuoden alussa.
2. *Maahanmuuttajien muuttoprosesseista Suomen sisäisessä muutossa* -teemasta **Elli Heikkilä ja Heli Sjöblom-Immala** tuottavat artikkelin väestörekisterikeskuksen ja etnobarometrin aineistosta. Tuotos julkaistaan alkuvuodesta.
3. *Kyläkoulun muuttuva rooli muuttuvassa kuntakentässä* -toimitettu tutkimus valmistuu. Toimittajina ovat Sami Tantarimäki, Manu Rantanen ja **Elli Heikkilä**. Hankkeen koordinaattorina on Turun yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus Brahea.
4. **Krister Björklundin** *Haavoittuvasta lapsuudesta ehjään aikuisuuteen – Yksintulleet alaikäiset turvapaikanhakijat Suomessa* -tutkimus valmistuu kesällä. Hankkeen koordinaattorina toimii Turun ammattikorkeakoulu. Hankkeen rahoittaa Sisäasianministeriö/Euroopan pakolaisrahasto.
5. **Heli Sjöblom-Immalan** *Jäädäkö vai lähteä? Monikulttuuristen perheiden muuttohalukkuus Suomen sisällä ja ulkomaille* -tutkimus valmistuu syksyllä ja julkaistaan Kunnallisalan kehittämissätiön sarjassa.
6. Dosentti Eero Sappisen *Elämää suomalaismetsissä. Vermlannin metsäsuomalaisten ag-raari kulttuuri ja sen muuttuminen 1600-luvulta 1900-luvulle* -tietoteos julkaistaan.
7. KT Paula Könnilän *Suomalaista sisua ja espanjalaista mananaa – Espanjan Aurinkorannikon suomalaisten siirtolaisuuden ja elinympäristön muutos* -tutkimus valmistuu.
8. **Ismo Söderling** ja hallintopäällikkö **Kirsi Sainio** toimittavat julkaisun *brasiliansuomalaisesta Niilo Valtosesta ja hänen merkittävästä elämästään* Penedon suomalaisyhteisön voimahahmona.
9. *Työssä telakalla – suomalaiset laivanrakentajina Göteborgissa* -tutkimus valmistuu tekijänä kulttuuritieteilijä Inkeri Lamér.
10. Edward Laine: *A Century of Strife: the History of the Finnish Organization in Canada, 1911-2011*. Dr. Edward Laine sai päätyönsä 1. version valmiiksi viikkoa ennen kuolemaansa. Leski Liisa Laine on pyytänyt instituuttia toimittamaan kirja valmiiksi. Perustetaan toimituskunta, johon tulee johtajan lisäksi alan asiantuntijoita Turusta (mm. prof. Auvo Kostiainen).
11. Suomalainen siirtolaisuus eilen – tänään – huomenna. Tietoteos maamme muuttoliikkeestä -julkaisu valmistuu, tekijöinä **Olavi Hartonen et al.** Rahoitusta haetaan Koneen Säätiöltä.
12. Varsinais-Suomen liitolle tehtävä hakemus, kehittämishanke: *Paluumuutto Varsinais-Suomeen*.
13. **Markku Mattila** (toim.): *Aina liikkeessä – Pohjanmaan muuttoliikkeet*. Pohjanmaan aluekeskus.
14. Päättyvä kehittämishanke: *NordURM, the Nordic Network for Research Cooperation on Unaccompanied Refugee Minors* -hanke, coordinator Norwegian Centre for Violence and Traumatic Stress Studies, SI Suomen partneri, toiminta jatkuu kesään saakka ja **Elli Heikkilä** on hankkeen ohjausryhmän jäsen.

Edelleen jatkuvat ja instituutin sarjassa julkaistavat tutkimukset sekä kehittämishankkeet (vahvennettuna tutkijat, joilla työsuhde instituuttiin)

1. Dosentti Toivo Flinkin *Vieraassa veneessä. Inkerinsuomalaisen sivistyneistön nousu ja tuho Neuvostoliitossa 1920–1930-luvuilla* -tutkimus jatkuu.
2. KT Merja Paksuniemen *Lapsuuden sota-ajan muistoista tähän päivään: Pohjois-Suomen sota-ajan lapset* -tutkimus jatkuu. Post doc –hanke.
3. Tutkija Jukka Aukian *Transnationalism and globalisation: Chinese immigrant entrepreneurs in Finland and the State Soft Power* -väitöskirjatyön teko jatkuu.
4. VTT Leena Vuorisen tutkimus *Ulkosuomalaisen miesalkoholistin elämä ja kohtalo - Vertaileva kvalitatiivinen tutkimus miehistä, siirtolaisuudesta ja alkoholin ongelmakäytöstä* jatkuu. Post doc –hanke.
5. Kehittämishanke: *European Web Site on Integration* -hanke jatkuu ja sen koordinaattorina toimii Migration Policy Group, Brysselissä. Instituutti on hankkeen Suomen partneri ja informaattikko **Lilli Kojo** Suomen maakoordinaattori.

Siirtolaisuusinstituutti on lähettänyt useita hankehakemuksia, joista päätökset eivät ole vielä tulleet.

Vuonna 2014 käynnistyvät tutkimukset, jatkuvat vuodelle 2015 (vahvennettuna tutkijat, joilla työsuhde instituuttiin)

1. **Elli Heikkilä** ja Aini Pehkonen, Itä-Suomen yliopisto, käynnistävät *Maahanmuuttajien sääntuloammatit – väylä eteenpäin vai inhimillisten voimavarojen vajaakäyttöä?* – tutkimuksen, johon palkataan kaksi tutkijaa ja toinen heistä instituuttiin. Rahoitusta on haettu Työ- ja elinkeinoministeriöstä.
2. **Krister Björklundin** *Haavoittuvasta lapsuudesta ehjään aikuisuuteen – Yksintulleet alakäiset turvapaikanhakijat Suomessa* -tutkimuksen toinen vaihe käynnistyy kesällä 2014, jossa kartoitetaan hyviä käytäntöjä Pohjoismaissa ja laajemmin Euroopassa. Lisäksi tuetaan näyttely teemasta. Hankkeen koordinaattorina toimii Turun ammattikorkeakoulu.
3. *Integration Policies: Who benefits? The development and use of indicators in integration debates* (MIPEX update and expansion) -hanke käynnistyy ja koordinaattorina on Migration Policy Group, Bryssel, ja Barcelona Centre for International Affairs, Spain. Instituutti on Suomen partneri. **Krister Björklund** toimii hankkeen Suomen osion tekijänä.
4. **Krister Björklund** käynnistää vuoden 2015 *etnobarometrin*.
5. **Krister Björklund** aloittaa Suomen siirtolaisuuden historia -sarjan päivittämisen ja työstämisen englanninkieliseksi yhdeksi julkaisuksi.
6. **Ismo Söderling** aloittaa Niilo Valtos -hankkeen jälkeen tutkimuksen *”Tuhlatut resurssit”*. Suomessa on huomattava määrä hyvin koulutettuja maahanmuuttajia, joiden osaamista emme osaa hyödyntää (hänen viimeisin väitösohjattavansa väitteli menestyksekkäästi 3.9.2011. Tuore afrikkalaistaustainen tohtori työskentelee edelleen Itellan postilajittelijana).
7. FM (väittelee 2013 Oxfordin yliopisto) Eveliina Lyytisen *Kirkko turvapaikkana ja kristittyjen pakolaisten uskondiskurssit Ugandassa ja Suomessa* -tutkimus käynnistyy. Post doc –hanke.
8. Taiteen tohtori Helena Oikarinen-Jabai aloittaa tutkimuksen *Suomalainen, ulkomaalainen vai ylirajainen hoppari? Taideperustainen, osallistava toimintatutkimus maahanmuuttajataustaisten nuorten kuulumisten ja identifikaatioiden kokemuksista*. Post doc –hanke.
9. **Markku Mattila**: Tapaustutkimus Härmässä sijaitsevasta Skaala-yrityksestä ja sen ulkomaisesta työvoimasta paikallisena resurssina. Pohjanmaan aluekeskus.

Lisäksi instituutista rahoitusta haetaan *Ulkosuomalaisen tarina* -kirjahankkeelle, jossa tekijänä on Kristiina Siivonen. Samoin rahoitusta haetaan *Matkalaukkulapset* -tutkimushankkeelle tekijänä Maarit Huikuri.

Eritasoisten opinnäytetöiden, muun muassa eräiden väitöskirjatöiden, virallinen ohjaaminen jatkuu ja tarvittaessa annetaan lausuntoja muista opinnäytetöistä. Lisäksi johtaja ja tutkimusjohtaja toimivat kansainvälisten julkaisusarjojen toimittajina ja tieteellisinä arvioitsijoina (esim. *Migration Letters – An International Journal of Migration Studies*; *International Journal of Environmental Creation*; *International Geographical Union, IGU, Commission of Population Geography*) ja toimituskuntien jäseninä (*Finnish Yearbook of Population Research*; *Nordic Journal of Migration Research*; *Janus*). Keväällä 2011 instituutti tuli osajulkaisijaksi väestölliseen vuosikirjaan *Finnish Yearbook of Population Research*. Muut julkaisijat ovat Väestöliiton Väestöntutkimuslaitos ja Suomen Väestötieteen Yhdistys/Helsingin yliopisto, sosiologia.

Seminaarit ja konferenssit

Huhtikuussa järjestetään *Haavoittuvasta lapsuudesta ehjään aikuisuuteen* -hankkeen yhteydessä instituutissa seminaari.

Pathways to immigrant incorporation: Civic participation and integration policies -konferenssiseminaari järjestetään Turussa 19.–20.5. Instituutti on yksi järjestäjätahoista yhdessä Turun yliopiston MCnet (Monikulttuurisuuden ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tutkimusverkosto; Yleisen historian oppiaine) -verkoston kanssa.

Instituutti järjestää *Suomalaiset maailmalla – Maailma Suomessa* -40-vuotisjuhlaseminaarin elokuussa.

Toimintavuoden syksyllä järjestetään instituutin oma ns. *MEV* -seminaari. Vierailuluentoja ja muita tilaisuuksia on tapauskohtaisesti.

Yhteistyössä Turun yliopiston historian oppiaineen ja Michigan Tech –korkeakoulun kanssa järjestetään ulkosuomalaista siirtolaisuutta valottava *FinnForum* –konferenssi huhtikuussa 2014.

Yhteistyössä Åbo Akademin kanssa Siirtolaisuusinstituutissa järjestetään syksyllä suomenruotsalaista siirtolaisuutta Ruotsiin valottava seminaari ”*Den finlandssvenska emigrationen till Sverige genom tiderna*”. Pitopaikka: Instituutti.

Toimintavuonna on tarkoitus jatkaa suosittua *Studia Generalia* -esitelmäsarjaa muuttoliikkeistä.

Toimintavuonna aloitetaan Muuttoliikesymposium 2015 -tapahtuman valmistelu.

Laitoksen henkilökunta antaa jossain määrin alansa tuntiopetusta korkeakouluissa. Tällainen työ on tärkeää, jotta alan korkeakouluopetuksessa ja -tutkimuksessa pystytään huomioimaan myös siirtolaisuus. Tällainen ”kasvatustyö” näkyy aikaa myöten sitten alan tutkimustoiminnan lisääntymisenä.

Johtaja, tutkimusjohtaja ja aluepäällikkö ovat jäseninä useiden muiden organisaatioiden ohjausryhmissä ja työryhmissä, kuten esimerkiksi Varsinais-Suomen alue-ETNOssa, Varsinais-Suomen maahanmuuttoasian toimikunnassa jne. Alansa dosentteina he toimivat myös väitöskirjojen ohjaajina, vastaväittäjinä ja esitarkastajina päätyön sallimissa puitteissa.

Strateginen haaste:

Instituuttiin perustetaan tohtorikoulutuksen saaneen erikoistutkijan toimi, jossa erikoistumisalueena on maahanmuuttajien kotoutuminen.

Instituuttiin perustetaan ns. Migration Fellow -tutkimusohjema, jolla edistetään instituutin kansallisten ja ulkomaisten yhteyksien lisäämistä. Migration Fellow -tutkimusohjelma linkittyy MEV-verkoston toimintaan.

6. TIETOPALVELU

Tietopalvelu kattaa hallinnollisesti arkiston, kirjaston, siirtolaisrekisterin, näyttelytoiminnan, verkkosivuston ja atk-infrastruktuurin ylläpidon sekä henkilöstön atk-tuen.

Arkisto ja siirtolaisrekisteri

Aineistojen digitointi ja niiden saaminen soveltuvin osin julkiseen verkkokäyttöön on yksi keskeisimmistä arkiston tehtävistä. Tähän aineistoon kuuluvat valokuvat, audiovisuaalinen aineisto, lehti- leikkeet, vanhat julkaisut, siirtolaiskirjeet ja monenlaiset muut dokumentit. Digitaalisen aineiston ”fyysinen” julkaiseminen tapahtuu oman sivuston kautta, kuten tähänkin asti. Pitkän tähtäimen tavoitteena on kuitenkin saada aineistot mukaan arkistojen yhteisiin valtakunnallisiin hakutietokantoihin (Kansallinen digitaalinen kirjasto, KDK). Tätä edesauttaa osaltaan Siirtolaisuusinstituutin edustus Yksityisarkistoasiain neuvottelukunnassa. Digitoinnin eteneminen riippuu paljolti käytettävissä olevasta tilapäisestä apu työvoimasta (yliopisto- ja arkistoharjoittelijoista sekä työvoimahallinnon ja KELA:n kautta tulevista harjoittelijoista ja työkokeilijoista).

Verkkoaineistojen lisääminen ja tiedottamisen kehittäminen ovat keinoja, joilla arkiston käyttäjäkuntaa saadaan laajennettua, mikä edesauttaa myös arkistolahjoitusten saantia.

Instituutissa on noin kaksi vuotta digitoitu Suomi-Seuran leikekokoelmaa, joka koostuu amerikkalais- ja kanadansuomalaisista lehdistä kerätystä materiaalista. Arvokas kokoelma käsittää 86 kansiota, joissa on yhteensä kymmeniätuhansia leikkeitä 1890-luvulta 1960-luvun lopulle. Kansioista yli 60 on jo skannattu, ja leikkeitä koskevat tiedot on luetteloidu aiheittain tietokantaan. Hanke saatetaan loppuun vuoden 2014 aikana. Toinen keskeinen hanke on vuonna 2012 syksyllä aloitettu arkiston ja siirtolaisrekisterin laajan mikrofilmiaineiston digitointi. Aineisto sisältää mm. kymmeniä tuhansia passiluettelosivuja. Tämä työ on edennyt ripeästi, ja tulevan vuoden aikana aineistoa siirretään myös asiakaskäyttöön verkkosivustolle. Samoin jatketaan digitoitujen historiallisten julkaisujen ja maakohtaisten arkistoluetteloiden julkaisemista.

Siirtolaisrekisterissä keskeinen tavoite on jatkaa erityisesti passiluettelotietojen tallennusta hakutietokantaan. Tässä työssä on edetty varsin hyvin mm. Pohjanmaan aluekeskuksen tarkoitukseen saaman apurahan turvin. Vuonna 2012 hankittu mikrofilmien digitointilaite on hyvin tärkeä osa tal-

lennustyötä, jolla asiakkaiden ulottuville saadaan hakutietokannan rinnalle alkuperäiset passiluetelisivut.

Siirtolaisrekisterin tallennusta tehdään myös monenlaisista muista lähteistä. ”Raakamuodossa” tällaisia tietokantoja on jo tallennettuna huomattava määrä, mutta niiden yhtenäistäminen ja muu jatkokäsittely verkkokäyttöön siirtoa varten on työläs tehtävä ja edellyttää osaavaa työvoimaa. Sitä jatketaan käytettävissä olevin voimavaroin.

Uutena siirtolaisrekisteriin liittyvänä julkaisuna tuotetaan suomenkielinen versio aiemmin julkaistusta englanninkielisestä ”*How to trace your roots in Finland*” -oppaasta siirtolaissukulaisia ja heidän jälkeläisiään tutkiville asiakkaille. Opas laaditaan suomalaisen sukututkijan näkökulmasta.

Siirtolaisrekisterissä työskentelevän sukututkijan siirtyessä osa-aikaeläkkeelle rekisterin asiakaspalvelu ja muu toiminta luonnollisesti kärsii. Mahdollisuuksien mukaan ”aukkoa” täytetään muun henkilökunnan avulla.

Näyttelytoiminta

Instituutissa on ollut viime vuosina useita vierailuvia näyttelyitä, ja niitä on luvassa myös vuodelle 2014. Edellisen vuoden syksyllä avattu Hangon museon tekemä näyttely ”*Ameriikkaan Ameriikkaan – Hanko siirtolaisten lähtökaupunkina*” jatkuu kesään asti. Vuoden 2014 alussa sen rinnalle avataan Pohjois-Amerikan suomalaisista kertova valokuvaaja Vesa Ojan valokuvanäyttely ”*Finglish*”. Syksyllä sen tilalle on suunniteltu inkerinsuomalaisen taiteilijan Rudolf Pakin maalauksista koostuva näyttely, joka kertoo naivistiseen tyyliin inkerinsuomalaisten elämästä Inkerinmaalla.

Myös omia Suomen siirtolaisuudesta kertovia näyttelyitä kehitetään ja rakennetaan edellisvuonna uudistetun Amerikka-huoneen pohjalta. Lisäksi rakennetaan suomalaisten siirtolaisten matkasta Englannin läpi Amerikkaan kertova näyttely, jota on instituutin 40-vuotisjuhlavuoden merkeissä tarkoitus kierrättää Hullissa, Liverpoolissa, Southamptonissa ja Lontoossa. Näyttelyssä korostuu erityisesti Hullin merkitys suomalaissiirtolaisten keskeisenä välisatamana.

Perinteisten paneeli- ja esinenäyttelyjen lisäksi jatketaan verkkosivustolla esitettävien ”digitaalisten” näyttelyiden tuottamista.

Kirjasto ja julkaisujen taitto

Vuoden 2013 alussa työnsä aloittanut informaattikko on aluksi keskittynyt instituutin kirjaston kehittämiseen, minkä seurauksena sen palvelu onkin parantunut merkittävästi. Jatkossa työn painopistettä siirretään koskemaan laajemmin kaikkea instituutin tiedotustoimintaa. Kirjastonhoitajan työn vaihtuminen informaattikon tehtäväksi on sinällään vaikeuttanut instituutin julkaisujen taittotyötä, joka aiemmin kuului suurelta kirjastonhoitajan tehtäviin. Tämä työ pyritään kuitenkin edelleen tekemään talon sisällä siten, että siitä vastaavat lähinnä tietopalvelupäällikkö ja hallintopäällikkö.

Kirjaston keskeinen tavoite on saada kirjastotietokanta yhdistettyä muiden kirjastojen yhteiseen Melinda-tietokantaan. Siinä vaadittava tietokannan konvertointityö joudutaan tilaamaan ulkoiselta

toimittajalta. Työn hinnan ollessa huomattava, n. 15 000 €, riippuu tavoitteen toteutuminen ratkaisevasti siihen käytettävissä olevista määrärahoista.

Sekä kirjaston että arkiston tilat ovat hyvin ahtaat. Tilan lisäämiseksi niistä on poistettu runsaasti sellaisia julkaisuja ja aineistoja, jotka eivät suoranaisesti liity instituutin toimialaan tai muusta syystä palvele niiden tarkoitusta. Lisätilan saaminen on kuitenkin edelleen keskeinen kirjaston ja arkiston tavoite. Ruotsin Boråsissa toiminut Immigrantinstitutet on toiminnan lopettamisen vuoksi tarjonnut kirjastoaan lahjoitettavaksi Siirtolaisuusinstituutille. Aineisto on niin laaja, ettei sen vastaanottaminen kokonaisuudessaan nykyisiin tiloihin ole mahdollista.

Web-sivuston ja tietoteknisen infrastruktuurin kehittäminen

Web-sivusto on instituutin keskeisin tiedotuskanava ja ”näyteikkuna” ulospäin. Nykyisen yli 10 vuotta käytössä olleen sivuston tilalle on rakennettu uutta sivustoa, joka on tarkoitus ottaa käyttöön syksyllä 2013. Sivuston kehittäminen ja ylläpidon opiskelu kuitenkin jatkuu edelleen. ”Pääsivuston” rinnalle liitetään myös omana kokonaisuutenaan toimiva oheissivusto *ulkosuomalaiset.net*, joka perustuu entisen Filmihalli Oy:n aiemmin ylläpitämään samannimiseen sivustoon. Sen sisältö koostuu pääosin Filmihallin YLE TV2:lle tuottaman suosittuun ”Ulkosuomalaisen tarina” -ohjelmasarjan laajasta aineistosta. Yrityksen eläkkeelle jääneellä toimitusjohtajalla Antti Välikankaalla on instituutissa työhuone, johon on sijoitettu hänen instituutille lahjoittamansa laaja ohjelmasarjan teossa kertynyt aineisto ja tekniset työvälineet. Antti Välikangas vastaa ulkosuomalaiset-sivuston rakentamisesta ja ylläpidosta.

Markkinointi ja tiedottaminen

Keskeisiä keinoja instituutin palvelujen markkinoinnissa ovat olleet kuukausittain lähetetyt sähköpostiuutiskirjeet, Facebook ja verkkosivusto. Näkyvyyttä ovat lisänneet merkittävästi myös instituutin järjestämät tapahtumat ja esitysten pitäminen erilaisissa ulkopuolisissa tapahtumissa (tieteelliset ym. seminaarit, FinnFest, kirjamesut, sukututkimuspäivät jne.). Kiinnostus instituutin toimintaan onkin näkynyt mm. yksittäisten kävijöiden ja ryhmävierailujen määrässä ja lisännyt instituutin tunnettua myös ”suuren yleisön” keskuudessa. Verkkokaupan uudistaminen ulkoistettuna palveluna on toisaalta tehostanut julkaisujen ja maksullisten palveluiden myyntiä. Nämä tiedotus- ja markkinointikeinot ovat jatkossakin tärkeitä samalla, kun niitä pyritään edelleen kehittämään.

Muuttoliike- ja etnisyystutkijoiden verkosto

Vuonna 2014 rakennetaan toimialan tutkijoita yhteen kokoava nettipohjainen hakutietokanta yhdessä tutkimusosaston kanssa. Tietokanta sisältää tutkijoiden yhteystiedot ja luettelon keskeisimmistä julkaisuista ja artikkeleista. Tietokantaa päivitetään säännöllisesti.

Henkilöstö

Tietopalveluosastolle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen riippuu sekä käytettävissä olevista määrärahoista että työvoiman määrästä ja ammattitaidosta. Työ perustuu suurelta osin tietotekniikan hyödyntämiseen, mikä edellyttää asianmukaisia työvälineitä ja vaatii henkilökunnalta jatkuvaa

tieto-aidon ylläpitämistä ja uuden oppimista. Itseopiskelu ja talon sisäinen perehdytys ei siihen yksin riitä. Tavoitteena onkin, että kunkin sektorin työntekijät voivat osallistua ainakin yhteen ulkopuoliseen koulutustilaisuuteen vuodessa. Koska vakituisen henkilökunnan aika ei yksin riitä kaikkien asetettujen tehtävien tekemiseen, on instituutin jatkossakin turvaututtava oppilaitosten ja työvoimahallinnon kautta saatavaan edulliseen tai ilmaiseen tilapäistyömaan.

Strategiset haasteet:

Vuonna 2014 tietopalveluissa panostetaan erityisesti seuraaviin hankkeisiin:

- *muuttoliike- ja etnisyytutkijoiden verkostotietokannan rakentaminen*
- *digitoidun aineiston (siirtolaisrekisterin lisätietokannat, valokuvat, kirjeet ym. dokumentit, historialliset julkaisut) siirtäminen verkkosivustolle asiakaskäyttöön*
- *verkkosivuston kehittäminen käyttöön otetulla uudella julkaisujärjestelmällä*
- *perusnäyttelyiden uudistamisen jatkaminen Siirtolaisuus Ruotsiin -näyttelyllä*
- *kirjastotietokannan yhdistäminen muihin julkisiin kirjastotietokantoihin*

7. POHJANMAAN ALUEKESKUS

Pohjanmaan aluekeskus on Siirtolaisuusinstituutin alueellinen palvelukeskus Pohjanmaalla. Aluekeskus sijaitsee Seinäjoen kampusalueella, jossa toimivat Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Seinäjoen yliopistokeskus ja Etelä-Pohjanmaan korkeakouluyhdistys. Lisäksi kampusalueen rakennuksiin on sijoittunut muitakin yhteistyön kannalta tärkeitä organisaatioita, kuten Etelä-Pohjanmaan liitto ja Seinäjoen seudun elinkeinokeskus. Tavoitteena on, että aluekeskuksesta tulee alueen muiden tieteellisten, koulutuksellisten ja hallinnollisten toimijoiden ensisijainen yhteistyökumppani aluekeskuksen osaamiseen liittyvässä tutkimuksessa, koulutuksessa, opetuksessa ja asiantuntija-tehtävissä.

Aluekeskuksen verkostoituminen

Keskeinen vuoden 2014 tehtävä on jatkaa aluekeskuksen aseman vakiinnuttamista toisaalta fyysisen kotipesän (Etelä-Pohjanmaan) akateemisessa yhteisössä Seinäjoen kampusalueella ja toisaalta toimialueensa (Pohjanmaan) tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden rinnalla.

Kampusalueella merkittäväksi yhteistyökumppaniksi on vakiintunut Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti ja erityisesti sen aluehistorian tutkimusprojekti: tutkimusjohtaja, dos. Sulevi Riukulehdon kutsusta aluepäällikkö ja myös aluekeskuksen muu substanssihenkilökunta ovat olleet mukana tutkimusryhmän säännöllisissä kokouksissa. Tätä yhteistyötä jatketaan.

Tärkeitä yhteistyötahoja ovat edelleen Seinäjoen yliopistokeskus, Etelä-Pohjanmaan opisto (Ilmajoella) ja Etelä-Pohjanmaan korkeakouluyhdistys. Myös yhteistyötä Seinäjoen ammattikorkeakoulun kanssa syvennetään: syksyllä 2013 aluekeskuksessa aloitti ammattikorkeakoulusta tullut työharjoittelija. Tehostamista kaipaa myös verkostoituminen Seinäjoen koululaitoksen kanssa. Nykyisin aluekeskuksen palveluja (esim. opetusta) hyödyntää vain Seinäjoen lukio.

Fyysisen kotipesän ulkopuolella sijaitseviin yliopistoihin yhteistyötä on ollut erityisesti Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitokseen. Oulun yliopistoon – erityisesti maantieteen laitokseen ja historian laitokseen – on luotu kontakteja.

Aluekeskuksen yhteistyö emoyksikön kanssa on tiivistynyt ja vahvistunut. Esimerkiksi Närpiö-tutkimuksessa tutkimuksellinen vastuu ja raportin kirjoittaminen jaettiin aluepäällikkö Mattilan (aluekeskus) ja vanhemman tutkijan Krister Björklundin (Turku) kesken.

Henkilökunta

Avustavan työvoiman tarve tyydyttynee edelleen pitkäaikaistyöttömillä. Tavoitteena on saada vuoden 2014 kuluessa toteutusvaiheeseen myös uusi tutkimusprojekti, johon työllistyy projektitutkija. Tänä vuonna harjoittelijoista (yliopisto-, korkeakoulu- ja aikuiskoulutus) on saatu niin hyviä kokemuksia, että heitä pyritään saamaan projekteihin myös vuonna 2014.

Tutkimus

Vuonna 2014 aloitettava tutkimushanke on tapaustutkimus Härmässä sijaitsevasta Skaalanimisestä yrityksestä. Yritys on jo pidemmän aikaa rekrytoinut ulkomaista työvoimaa. Tällä hetkellä henkilökuntaa on 450 työntekijää, joista merkittävä osuus (noin 10–15 %) on ulkomaalaisia. Tutkimus keskittyy siihen, miten eteläpohjalainen ovia ja ikkunoita valmistava yritys on onnistuneesti kansainvälistänyt työvoimansa sijaiten sellaisella maantieteellisellä alueella, missä ulkomaalaisen väestön osuus on maamme alhaisimpia: mitä on tehty, miten on tehty ja mitä tästä voidaan oppia ja opiksi antaa muille paikallisille ja suomalaisille yrityksille. Hankkeen suunnittelu on meneillään.

Keväällä 2014 ilmestyy aluepäällikön toimittama kirja työnimeltään *Aina liikkeessä – Pohjanmaan muuttoliikkeet*. Kirjoittajakunnan aiheet liikkuvat alueen historiallisista muuttoliikkeistä aina tämän päivän maahanmuuttoon. Mukana on aluepäällikön tutkimus Ruotsin Sundsvallin alueen suomalaisesta työvoimasta ja sen muuttamisesta Ruotsiin 1800-luvun toisen puoliskon sahateollisuuden kultakauden aikana.

Aluepäällikkö kehittää myös uusia tutkimusaiheita. Kärkihankkeeksi nostetaan teema, joka tukee Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin (Seinäjoen) aluehistorian tutkimusjohtajan Pohjanmaahan kytkeytyviä tutkimushankkeita. Tällä tavoitellaan synergiaetua pienten yksiköiden hankkeille. Vuoden 2014 aikana aluepäällikkö käynnistää myös uuden oman tutkimushankkeen.

Omien hankkeiden lisäksi aluekeskus tukee muuttoliikkeisiin liittyvää tutkimusta tekeviä paikallisia tutkijoita ja opinnäytetyön tekijöitä. Aluekeskus toimii heille ”kotipesänä”: fasiliteettien (kirjasto ja arkisto) ja ohjauksen tarjoajana, avustaa rahoituksen saannissa (lausunnot) ja tarjoaa heille työtilaa. Tavoitteena on kehittää verkostomalli, jossa jonkin yliopiston ainelaitos olisi viimekätinen tutkinnon suorituspaikka, mutta työskentely ja osa ohjauksesta tapahtuisivat aluekeskuksessa. Tämä käy myös yhteen Seinäjoen yliopistokeskuksessa tekeillä olevien uusien, tutkijahotellitoimintaan liittyvien suunnitelmien kanssa. Järjestelystä saadaan parhaillaan ”pilottikokemusta”: Oulun yliopiston maantieteen laitokselle pro gradu -opinnäytettä tekevä opiskelija oli kesällä 2013 harjoittelussa aluekeskuksessa. Hänelle tarjotaan edelleen työtila ja ohjausta vuoden 2013 loppuun, jonka aika-

na venäläisten maahanmuuttajien uutta kotimaata kohtaan tuntemaa kotiseututunnetta käsittelevä opinnäyte valmistuu.

Opetus ja ohjaus

Aluepäällikkö jatkaa maisteri Magnus Enlundin väitöskirjatyön ohjausta yhdessä prof. Markkolan ja prof. Ojalan kanssa. Väitöskirjan aihe on suuren amerikansiirtolaisuuden ja sotien jälkeisen Ruotsiin muuton valottaminen kokemushistoriallisesta näkökulmasta. Tavoite on, että Englundin esitarkastusvalmis käsikirjoitus valmistuu vuonna 2014.

Jo perinteisen ohjelman mukaan aluepäällikkö luennoi Seinäjoen lukion oppilaille ja myös vieraileville hollantilaisille lukiolaisille. Opetuksen teemat liittyvät muuttoliikkeisiin. Viime vuosina on luennoitu amerikansiirtolaisuudesta, suuresta Ruotsiin muutosta ja annettu yleiskuva suomalaisista muuttoliikkeistä kautta aikojen.

Muu palvelutoiminta

Sukututkija, maisteri Marjatta Jokisuu on aluekeskuksen toimeksiannosta ja aluekeskuksen hankinnan ulkopuolisen rahoituksen turvin tallentanut Vaasan läänin passiluetteloiden vielä tallentamattomia ja siirtolaisrekisteriin viemättömiä osia. Nyt koko 1900-luvun alku on valmistunut. Tallennushanketta on tarkoitus jatkaa vuonna 2014. Koordinaatiovastuu siirtyy Turkuun tietopalvelutiimille.

Aluekeskuksen kirjastoon hankitaan Pohjanmaan muuttoliikkeitä koskevaa ja omia käynnissä olevia tutkimushankkeita tukevaa kirjallisuutta. Kirjat hankitaan pääasiassa julkaisuja vaihtamalla tai pyytämällä lahjoituksia. Aluekeskuksen kirjastotietokanta on osa instituutin tietokantaan. Arkisto jatkaa muuttoliikkeiden ja niihin liittyvien ilmiöiden dokumentointia keräten vapaaehtoisesti lahjoitettua kirjallista, kuvallista ja audiovisuaalista materiaalia.

Strateginen haaste:

Pohjanmaan aluekeskus kehittyy toimivaksi ja halutuksi partneriksi toimialueellaan. Yhteistyötä Turun emoyksikön kanssa kehitetään edelleen mm. avustavien tutkimuspalvelujen (aineiston tallennus ja litterointi), hallinnon ja näyttelyjen tuottamisen osalta.